

ju.remissvar@regeringskansliet.se

kopia till: ju.krim@regeringskansliet.se och
susanne.eriksson@regeringskansliet.se

Remittering av Betänkandet Kommuner mot brott (SOU 2021:49)

Ju2021/02425

1 Sammanfattning

Skatteverket har inte några invändningar mot förslagen. Skatteverket lämnar dock vissa synpunkter på förslagen m.m.

- Kommunerna har olika förutsättningar för brottsförebyggande arbete och samverkan med andra pekas ut som kanske den enskilt viktigaste framgångsfaktorn. Skatteverket anser härvid att formen för denna samverkan behöver belysas ytterligare.
- Det är en brist att det ekonomiska perspektivet av att förebygga brott i princip saknas, särskilt eftersom kommunerna har stor potential att med små insatser inom ramen för sin ordinarie verksamhet uppnå stor effekt inte bara inom sitt eget upptagningsområde utan även för samhället i stort.
- Skatteverket betonar vikten av kommunledningens aktiva styrning och deltagande i det brottsförebyggande arbetet.
- Skatteverket betonar även vikten av en ändamålsenlig uppföljning då det är helt avgörande för att säkerställa att de brottsförebyggande åtgärderna ger verklig effekt i förhållande till nedlagda resurser.

2 Skatteverkets synpunkter

Skatteverket ser positivt på initiativ som stärker det brottsförebyggande arbetet i Sverige.

2.1 Kommunernas olika förutsättningar och formen för samverkan

Enligt förslaget ska kommunerna initialt ta fram en lokal lägesbild med orsaksanalys som utgår från det kommunerna identifierar själva. Utifrån denna ska sedan en åtgärdsplan formuleras. Det brottsförebyggande arbetet omfattar många skilda delar av en kommuns verksamhet vilket ställer stora krav på en förståelse och samordning. Här kan också finnas utmaningar vad gäller de rent organisatoriska frågorna. Skatteverket bedömer att kommunerna har väldigt olika förutsättningar i arbetet med att ta fram lägesbilden och bland annat se till helhet och orsakssamband. En aktiv handling, exempelvis ett beslut som fattas, en utbetalning som görs eller ett tillstånd som utfärdas kan få konsekvenser för en annan del av kommunen men också för en annan myndighet. Tydlig och uttalad samverkan kommunerna emellan men även med övriga offentliga aktörer kan här vara avgörande för vissa kommuner. Skatteverket anser att formen för sådan samverkan behöver belysas ytterligare i det fortsatta arbetet med hur kommunerna ska arbeta brottsförebyggande.

2.2 Det ekonomiska perspektivet

Att höja ambitionsnivån för att förebygga ekonomisk brottslighet är en god investering. Kan man exempelvis sätta stopp för penningtvätt har man sett till att ett stort antal brott inte lönar sig. En sådan situation skulle innebära en fundamental förändring av samhället till det bättre inte minst vad gäller narkotika- och vapenförsäljningens koppling till ökad våldsanvändning. Vi menar därför att det är en brist att det ekonomiska perspektivet saknas vad gäller förslagen om kommunernas skyldighet att arbeta med att förebygga brott. Detta gäller inte minst med hänsyn till den potential som kommunerna har att med små insatser uppnå stor effekt inte bara inom sitt eget upptagningsområde utan även för samhället i stort. Här har kommunerna mycket att vinna på att få in ett brottsförebyggande förhållningssätt i den ordinarie verksamheten som ett integrerat förhållningssätt. Med ett brottsförebyggande perspektiv kopplat till:

- kommunernas upphandling kan stora utbetalningar av offentliga medel till oseriösa aktörer förhindras
- kommunernas övriga inköp genom god intern kontroll kan korruption och bedrägerier förhindras
- utbetalningar av olika former av stöd till företag och ideella föreningar kan förhindras att offentliga medel används för att finansiera brottslig verksamhet, t ex terrorism
- kommunernas tillståndsgivning kan förhindras att alkoholutskänkning sker på ett sätt som inte är avsett eller att tillståndspliktig verksamhet används som arena för exempelvis narkotikahandel
- kommunernas roll som hyresvärd kan förhindra att verksamhet som har till syfte att möjliggöra brottslig verksamhet bedrivs i kommunens lokaler. Detsamma gäller i kommunens roll som markägare och markexploatör.
- kommunens kännedom om sina invånare och vid misstanke om fel i folkbokföringsregistret förhindra att målvakter används som ett brottsverktyg

2.3 Uppföljning och utvärdering

Skatteverket vill också särskilt betona vikten av att de brottsförebyggande åtgärderna följs upp och att effekten av vidtagna åtgärder utvärderas. En ändamålsenlig uppföljning är härvid helt avgörande för att säkerställa att de brottsförebyggande åtgärderna ger verklig effekt i förhållande till nedlagda resurser. Även här ser Skatteverket att det finns utrymme att i det framtida arbetet ytterligare belysa en tydlig och uttalad samverkan kommunerna emellan men även med övriga offentliga aktörer.

3 Konsekvenser för Skatteverket

Av utredningen framgår att berörda offentliga aktörer bör bistå kommunerna i deras ansvar för det brottsförebyggande arbetet. Berörda offentliga aktörer kan också ha anledning att se över sina arbetssätt för att säkerställa att det egna arbetet bedrivs på ett kunskapsbaserat och samordnat sätt. Idag bedrivs Skatteverkets strukturerade brottsförebyggande arbete riktat mot kommuner på storföretagsavdelningen men sådant arbete bedrivs även inom skatteavdelningens arbete mot osund konkurrens, föreningar och stiftelser och inom folkbokföringsverksamheten. Skatteverket har mycket goda erfarenheter vad gäller samverkan med kommunerna inte minst i olika regeringsuppdrag kopplat till folkbokföringsverksamheten. En lagstadgad skyldighet för kommunerna att bedriva ett brottsförebyggande arbete kan komma att innebära en ökad efterfrågan av samarbete med Skatteverket och därmed ett ökat resursbehov.

3.1 Informationsdelning

Utredningen konstaterar att myndigheter som exempelvis Skatteverket har information och kunskap som är användbar i sammanhanget och skulle vara av stort värde för kommunerna. Detta gäller särskilt om tillgången sker lättillgängligt; i första hand genom automatiskt utbyte. Som en del av kommunens brottsförebyggande arbete ur ett helhetsperspektiv bör även ingå att vidarebefordra information som är av värde för andra.

Ovanstående kan föranleda behov i Skatteverkets verksamhet exempelvis i form av:

- en utökning av befintliga e-tjänster anpassat till kommunernas behov
- utlämnande av information om riskindikatorer avseende oseriösa aktörer exempelvis i samband med kommunernas utbetalningar av olika stöd och bidrag till företag och ideella föreningar, upphandlingar och tillståndsgivning
- enkla kanaler, i första hand digitala och automatiserade, för att ta emot information från kommuner inte bara vad gäller misstanke om fel i folkbokföringsregistret och vad gäller samordningsnummer utan även när det gäller misstanke om oseriösa aktörer eller aktörer som av kommunen har identifierats som möjliggörare av ekonomisk brottslighet.

3.2 Samverkan i övrigt

Utredningen återkommer upprepade gånger att en förutsättning för kommunernas brottsförebyggande lagstadgade arbete är att det sker tillsammans med andra och på lokal/regional nivå. Offentliga aktörer ska bistå med bland annat information, kompetens och erfarenheter i så stor utsträckning som möjligt. Just samverkan med andra lyfts fram som kanske den enskilt viktigaste framgångsfaktorn i detta förslag.

Flera stora statliga myndigheter, däribland Skatteverket, har på senare år emellertid gått mot en större grad av planering och styrning ur ett nationellt perspektiv. Även när myndigheterna har lokala kontor så innebär det inte lokal närvaro i alla funktioner. Att utgöra ett stöd till alla enskilda kommuner utan någon samordning dem emellan kan komma att innebära en utmaning för Skatteverket och ställa nya krav på planering och prioritering.

Detta remissvar har beslutats av generaldirektören Katrin Westling Palm och föredragits av Maria Åkerberg, samordnare på storföretagsavdelningen.

Katrin Westling Palm